

TRANSITION
Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic

Ce înseamnă bugetarea
participativă?

pag.2

Liubomir Chiriac:

Bugetarea participativă
este un instrument sigur în
dezvoltarea comunitară și a
democrației locale

pag.4

Bugetarea participativă la
Ialoveni și Budești:
de la idee la proiect cu
valoare

pag.7

Nina Costiuc:

Comunitatea are nevoie
de bugetarea participativă
pentru a avea încredere
în forțele proprii, pentru
a decide și reprezenta
interesele comune ale
cetățenilor

pag.13

Calendarul bugetării
participative

pag.20

BULETINUL INFORMATIV

al proiectului

„Bugetare participativă – instrument eficient
pentru participarea cetățenească în Moldova”

Banii publici sunt banii tăi!

Bugetare participativă este un mecanism decizional, transparent care permite participarea reală a cetățenilor la guvernarea comunității. Astfel, cetățenii implicați în procesul de bugetare participativă discută și se conving reciproc vis-a-vis de distribuția resurselor publice, un anumit procent clar definit din bugetul de investiție, pentru a realiza cel mai necesar și util proiect în comunitate. În felul acesta se rezolvă de fapt mai multe probleme importante pentru comunitate.

Bugetarea participativă are drept scop transformarea relației cetățean-autorități, prin oferirea unei platforme prin intermediul căreia cetățenii ar participa mai activ la procesul de administrare a unei localități. Acest instrument contribuie la creșterea participării și a calității democrației locale, promovează pluralismul de opinii și discuțiile publice, stimulează incluziunea vocilor excluse și a grupurilor sub-reprezentate.

Vă invităm ca în acest Buletin Informativ să aflați ce înseamnă bugetarea participativă, cum funcționează în realitate acest instrument de democrație, ce idei pentru dezvoltarea locală propun cetățenii din orașul Ialoveni și satul Budești, de ce comunitățile din Republica Moldova au nevoie de bugetare participativă și ce suport poate oferi IDIS „Viitorul” municipalităților din țară ca cetățenii să aibă posibilitatea să decidă unde și cum sunt folosiți banii publici.

*Echipa proiectului „Bugetare participativă – instrument eficient pentru
participarea cetățenească în Moldova”*

Ce înseamnă

BUGETAREA PARTICIPATIVĂ?

Bugetarea participativă reprezintă o practică de democrație participativă prin care cetățenii se implică în decizii cu privire la modul în care sunt alocați banii publici. Bugetarea participativă este un mecanism de implicare a cetățenilor în procesul decizional la nivel local și la dezvoltarea unui dialog constructiv dintre administrația publică locală și cetățeni.

Procesul de bugetare participativă presupune ca cetățenii să identifice probleme, să elaboreze soluțiile și să estimeze costurile, scriind propuneri de proiect, ce sunt înaintate spre finanțare către administrația publică locală. Astfel, cetățenii sunt cei care prioritizează problemele locale, administrația publică vine doar cu expertiza legală și tehnică, decizia finală de finanțare fiind luată de cetățeni. Aceasta nu înseamnă că administrația publică va finanța doar aceste proiecte. Acest mecanism vine să dezvolte implicarea oamenilor de rând în procesele decizionale, în elaborarea și executarea bugetului local, dar și să fie mult mai implicați în viața comunității sale.

Apărută inițial la sfârșitul anilor '80 în orașul Porto Alegre, Brazilia, bugetarea participativă a fost adoptată treptat de orașele din Europa, SUA și alte regiuni ale lumii, inclusiv România. În Republica Moldova, municipiile Chișinău, Bălți, Ungheni, Cahul, dar și orașul Cimișlia implementează practici de bugetare participativă în comunitățile lor.

Scopul bugetării participative

Scopul bugetului participativ nu este numai acela de a repartiza o anumită sumă de bani, deci nu este vorba de un program de granturi. **Scopul bugetării participative este de a implica locuitorii în dialogul privind dezvoltarea comunității în care trăiesc**, de a arăta oamenilor care sunt resursele localității și modul în care pot contribui la formarea bugetului public, precum și de a învăța primăria cum să asculte cetățenii și cum să comunice în mod eficient și constructiv cu ei.

Modul de funcționare a bugetării participative

Regulile și principiile de funcționare a bugetării participative deși similare, diferă de la localitate la localitate. E general valabil faptul că modelul bugetării participative este co-creat de către autoritatea publică locală împreună cu cetățenii, aceștia din urmă fiind cei ce aprobă forma finală a bugetării participative și toate schimbările parvenite pe parcurs. Cele mai importante principii ale bugetării participative sunt următoarele:

- localitatea este divizată în sectoare pentru a facilita întâlnirile cu comunitatea și distribuția resurselor.
- întâlnirile publice se desfășoară regulat pe parcursul întregului an pentru a acoperi diferitele aspecte ale ciclului de elaborare a proiectelor: distribuția informației, a proiectelor propuse, dezbaterile propunerilor, votarea proiectelor și monitorizarea implementării proiectelor câștigătoare.
- un indice al calității vieții este elaborat de către autoritate pentru a servi ca bază pentru distribuția resurselor. Sectoarele cu rata mai înaltă a sărăciei, populație mai densă, în care lipsește infrastructura sau serviciile necesare beneficiază de o proporție mai mare de resurse decât cartierele mai prospere. Fiecare localitate își creează propriul model pentru distribuția echitabilă a resurselor.
- cetățenii cartografiază sectorul și comunitatea din acest sector, identifică probleme cu care aceasta se confruntă și propun soluții cu care aplică în cadrul procesului de bugetare participativă.
- proiectele sunt expuse votului comunității, proiectele votate de către comunitate sunt implementate de către autoritatea publică locală, iar participanții bugetării participative monitorizează implementarea proiectului.

De ce avem nevoie de bugetare participativă?

Bugetarea participativă promovează învățarea publică și cetățenii activi. Programele de bugetare participativă funcționează ca și în școală. Prima etapă a procesului bugetării participative constă în mare parte din întâlniri de informare. Aceste întâlniri permit autorităților, ONG-urilor și cetățenilor să discute despre bugetul public, autoritatea și responsabilitatea autorităților, cât și drepturile cetățenilor și mecanismul de implicare a lor în procesul de luare a deciziilor la nivel local.

Bugetarea participativă facilitează dezvoltarea comunitară. Bugetarea participativă este o platformă care le permite cetățenilor să creeze legături de solidaritate bazate pe similaritatea intereselor și cerințelor pe care le exprimă public. Când legăturile de solidaritate sunt promovate, este consolidată comunitatea. Dacă cererea de respectare a drepturilor cetățenilor este o condiție fundamentală pentru o societate democratică, atunci bugetarea participativă contribuie la consolidarea acesteia.

Bugetarea participativă este un mecanism de semnălizare. Întâlnirile publice organizate înainte de procesul final de vot al proiectelor care urmează să fie implementate în cadrul programului de bugetare participativă sunt un instrument de informare a aleșilor locali despre problemele cu care se confruntă comunitatea din localitatea respectivă. Chiar dacă un proiect sau altul nu este votat pentru a fi implementat în cadrul bugetării participative, problemele pe care aceste proiecte le adresează nu mai sunt anonime pentru autoritățile publice, care pot găsi metode alternative pentru a soluționa problemele adresate.

Liubomir Chiriac:

director executiv IDIS „Viitorul”

Bugetarea participativă este un instrument sigur în dezvoltarea comunitară și a democrației locale

În premieră, IDIS „Viitorul” desfășoară un proiect prin care locuitorii unei comunități decid singuri cum sunt cheltuiți banii publici. În ce constă acest proiect?

Începând cu ianuarie 2019 pe o perioadă de 18 luni, IDIS „Viitorul” în parteneriat cu AGORA C.E. din Cehia implementează în parteneriat cu Primăria orașului Ialoveni și Primăria satului Budești (mun. Chișinău) proiectul „Bugetare participativă – instrument eficient pentru participarea cetățenească în Moldova”. Acest proiect este sprijinit financiar de Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Cehe prin intermediul programului „Transition”.

Datorită acestui proiect, IDIS „Viitorul” dorește să contribuie la buna guvernare la nivel local în Moldova. Mai exact, ne propunem să îmbunătățim transparența și

cooperarea dintre sectorul public și cetățeni în procedurile bugetare. Modelul de bugetare participativă propus pentru localitățile Ialoveni și Budești se inspiră din experiența de implementare a bugetării participative în orașele din Cehia. Iar mecanismul de bugetare participativă din comunitățile menționate urmărește să respecte principiul egalității, non-discriminării, incluziunii și justiției sociale.

Ce obiective urmărește proiectul „Bugetare participativă – instrument eficient pentru participarea cetățenească în Moldova”?

Proiectul se concentrează pe două obiective principale. În primul rând, ne propunem să creștem implicarea cetățenilor și o mai bună cooperare cu autoritățile publice în procesul de luare a deciziilor asupra bugetului local în cele două comunități: satul Budești și orașul

Ialoveni. Astfel, cetățenii din aceste localități decid cum sunt investiți 10 000 de euro din bugetul public. Pe baza evaluării amănunțite a celor două cazuri va fi creată metodologia bugetării participative pentru autoritățile moldovenești, care ulterior va fi transferată în alte localități din țară. Astfel, cel de-al doilea obiectiv este de a crește numărul de municipalități, cel puțin 10 localități, care vor utiliza instrumentul de bugetare participativă.

Pentru a crea un mediu adecvat pentru participarea civică, este necesară implicarea activă a autorităților locale, funcționarilor publici, societatea civilă și cetățenii din comunitățile vizate. Astfel, Primăria orașului Ialoveni, Primăria satului Budești, organizațiile non-guvernamentale, liderii locali și locuitorii din aceste localități reprezintă grupurile țintă cu care lucrăm în proiectul de față. Aceștia participă la activitățile educaționale și ajută direct în procesul de implicare a cetățenilor.

Odată cu implementarea proiectului ne-am propus să creștem competențele beneficiarilor proiectului, și anume a Primăriei orașului Ialoveni și a Primăriei satului Budești în promovarea conceptului de bugetare participativă. Astfel, pe durata desfășurării proiectului aceștia au beneficiat de mai multe ateliere de lucru în cadrul cărora au fost instruiți cum să coordoneze bugetarea participativă în comunitățile lor.

Ce trebuie să știe cetățenii despre bugetarea participativă și care sunt avantajele bugetării participative, în opinia Dvs.?

Bugetarea participativă este un proces prin care cetățenii unei comunități sunt încurajați să identifice și să

semnalizeze neajunsurile comunității, și apoi să propună rezolvări ale acestora – prin soluții sub forma de proiecte. Acestea urmează să fie validate de autoritatea locală, iar apoi supuse unui proces de votare, prin care se va asigura reprezentativitatea rezultatelor.

În ce privesc avantajele, prin intermediul procesului de bugetare participativă, cetățenii se mobilizează și încearcă să formuleze probleme generale care țin de dezvoltarea comunității, dialogul dintre autoritățile locale și cetățeni devine mai dinamic, astfel consolidându-se și democrația locală. Totodată, crește încrederea cetățenilor în faptul că opinia lor contează pentru procesul de dezvoltare locală, iar la rândul lor, politicile publice locale sunt adaptate după nevoile și așteptările cetățenilor. De asemenea, bugetarea participativă contribuie semnificativ și la creșterea transparenței în activitatea administrației publice.

La ce etapă este procesul de bugetare participativă în cele două localități – Ialoveni și Budești? Ce activități au avut loc?

Echipa IDIS „Viitorul” cu sprijinul organizației AGORA C.E. a creat o platformă specifică bugetării participative în Moldova <http://bugetareparticipativa.viitorul.org>, precum și pentru fiecare localitate implicată în proiect <http://bugetareparticipativa.viitorul.org/budesti> și respectiv <http://bugetareparticipativa.viitorul.org/ialoveni>. De asemenea, au fost utilizate un set de instrumente media pentru a disemina informațiile despre bugetarea participativă. Coordonatorii locali supervizați de experții IDIS „Viitorul” au pregătit în cooperare

cu grupul participativ detaliile implementării bugetării participative în comunitatea lor. Prin urmare, au contribuit la crearea condițiilor adecvate pentru implementarea bugetului civic.

Pentru realizarea fiecărei etape, expertele IDIS „Viitorul”, Ana Znaceni și Ana-Maria Veverița, au organizat discuții, seminare, mese rotunde cu membrii grupurilor de lucru din Budești și Ialoveni explicându-le în ce mod trebuie de organizat implementarea fiecărei etape. Expertele IDIS „Viitorul” au fost implicate direct și la desfășurarea întrunirilor publice pentru a răspunde nemijlocit la întrebările cetățenilor participanții în procesul bugetării participative.

În acest sens, de la 1 iunie și până la 30 august 2019, cetățenii din Ialoveni și Budești au fost invitați să-și depună ideile de proiecte, completând un formular electronic. În total, au fost depuse 27 de proiecte din ambele comunități. Ideile au vizat mai multe domenii, printre care infrastructura socială, mobilitate urbană, amenajarea teritoriului, cultură, terenuri de joacă și de sport, educație și smart city. Urmează ca aceste proiecte să fie votate tot de către locuitori.

Proiectele ce vor fi implementate în orașul Ialoveni și satul Budești vor fi analizate de grupurile de lucru al bugetării participative în cadrul administrației publice locale din localitățile respective și alese prin votul cetățenilor în perioada 21 octombrie – 11 noiembrie. Proiectele selectate în cadrul procesului de bugetare participativă vor fi realizate până în luna mai 2020. Iar în vara anului viitor vom prezenta aceste proiecte câștigătoare într-un format public la o conferință națională.

Cum vor fi selectate ideile câștigătoare și care sunt criteriile de evaluare a celor mai bune propuneri?

Propunerile depuse de cetățeni trebuie să îndeplinească cumulativ următoarele criterii:

- să contribuie la îndeplinirea unui obiectiv de interes general pentru comunitate (proiecte de natura investițiilor, reparații, amenajări urbane, dotări cu mobilier urban sau similare);
- să aibă un obiectiv care să se încadreze în aria de competență a administrației publice locale și care vizează un spațiu public;
- să fie definite cât mai clar și să se încadreze în bugetul maxim alocat fiecărui proiect;
- să nu intre în competența altor programe ale primăriei (ex: finanțări pentru ONG-uri sau alte structuri,

finanțări de adunări publice sub forma de festivaluri, evenimente, târguri etc.);

- să nu fie contrare sau incompatibile cu proiecte aflate în derulare sau integrate în strategiile locale;
- să nu aibă un caracter politic, publicitar, comercial sau etnic;
- să nu necesite cheltuieli majore de funcționare (întreținere, plata unor drepturi de autor etc.) după implementare.

Ce le recomandați autorităților care intenționează să pună în aplicare instrumentul de bugetare participativă în comunitate?

Dincolo de beneficiile pe care le aduce participarea cetățenească, în primul rând celor care participă, reprezentanții oricărei administrații trebuie să conștientizeze, la rândul lor, necesitatea și importanța implicării cetățenilor în procesul de bugetare participativă, dar și în procesul de formare a bugetului local. Fondurile pe care autoritățile administrației publice locale dintr-o localitate le gestionează provin din taxele și impozitele plătite de locuitorii acelei localități, iar serviciile pe care administrația le oferă sau le pune la punct trebuie să fie în concordanță cu așteptările celor care contribuie la buget. Dacă oamenii sunt implicați, pe lângă faptul că au ocazia să își spună părerea, au și prilejul să înțeleagă imensele constrângeri pe care le are administrația, cel puțin din punct de vedere financiar. Iată deci un argument în plus pentru ca autoritățile locale să deschidă către public procesul decizional din jurul bugetului local.

*Pentru conformitate
Ana-Maria Veverița*

Bugetarea participativă la Ialoveni și Budești: de la idee la proiect cu valoare

Bugetarea participativă este un proces deliberativ care permite cetățenilor să se implice direct în luarea deciziilor privind finanțele publice locale. În timpul acestui proces, cetățenii din orașul Ialoveni și satul Budești pot decide cum să folosească o parte specifică din bugetul public. Astfel, cetățenii obțin un control mai bun asupra acestor finanțe, utilizarea lor este în conformitate cu nevoile lor și, în același timp, creează condițiile pentru o mai bună cooperare între aceștia și autoritățile publice.

Pentru gestionarea procesului de bugetare participativă prin dispoziția celor doi primari (Sergiu Armașu în cazul orașului Ialoveni și Nina Costiuc în satul Budești) a fost constituit un grup de lucru pentru bugetarea participativă, care aprobă regulamentul bugetării participative și care este responsabil de realizarea întregului proces. În grupul de lucru sunt implicați reprezentanți din ONG-urile locale, funcții-

onari publici, tehnicieni și lideri de opinie din comunitate.

Analiza tehnică, financiară și juridică a propunerilor depuse de către locuitori este realizată de către Grupul de lucru, desemnat prin Dispoziția primarului. Membrii echipei verifică dacă propunerile sunt în

conformitate cu regulamentul aprobat și cu alte reglementări legale în vigoare, precum și fezabilitatea tehnică. Propunerile care îndeplinesc condițiile de eligibilitate pot include ajutări tehnice și/sau financiare din partea Grupului de lucru dacă este necesar. Similitudinea conținutului sau proximitatea geografică poate duce la integrarea diferitelor propuneri într-un singur proiect. Proiectele care contravin prevederilor legale în vigoare nu au fost incluse în procesul de bugetare participativă și nu au fost publicate pe site.

Astfel, în perioada iunie-august curent, **au fost depuse 27 de propuneri de proiect, 13 de către locuitorii din orașul Ialoveni și 14 de către locuitorii satului Budești.**

Potrivit metodologiei bugetării participative inițiate de către IDIS „Viitorul”, bugetarea participativă include următoarele etape:

- Etapa 1.** Campania de informare
- Etapa 2.** Depunere de proiecte
- Etapa 3.** Analiza proiectelor. Publicarea lor și evaluarea fezabilității
- Etapa 4.** Votarea proiectelor
- Etapa 5.** Validarea voturilor, prezentarea rezultatelor
- Etapa 6.** Implementarea proiectelor selectate
- Etapa 7.** Decizia Consiliilor locale referitor la alocarea resurselor financiare pentru următorul ciclu al bugetării participativă

Propunerile au fost depuse pentru următoarele domenii de competență ale administrației publice locale:

- *Mobilitate urbană*
- *Infrastructură socială*
- *Cultură (street art, valorificarea patrimoniului cultural din localitate etc.)*
- *Alei, trotuare și zone pietonale*
- *Amenajarea și reabilitarea spațiilor verzi*
- *Amenajarea spațiilor publice (mobiliu urban etc.)*
- *Locuri și terenuri de joacă pentru copii*
- *Educație, tineret și sport (terenuri sportive în cartiere etc.)*
- *Smart City (aplicații IT pentru servicii publice, energie regenerabilă etc.)*

Toate propunerile depuse de cetățeni au fost selectate și aprobate pentru a fi supuse votului popular. Fiecare cetățean poate analiza propunerile depuse accesând paginile web corespunzătoare <http://bugetareparticipativa.viitorul.org/ialoveni/propuneri-depuse> și <http://bugetareparticipativa.viitorul.org/budesti/propuneri-depuse>

Iar, începând cu 21 octombrie și până pe 11 noiembrie 2019 va avea loc procedura de votare. Cetățenii din ambele comunități pot vota:

- online pe <http://bugetareparticipativa.viitorul.org/ialoveni/voteaza-2019> sau <https://bugetareparticipativa.viitorul.org/budesti/voteaza-2/>

- pe suport de hârtie la sediul primăriilor Ialoveni sau Budești, în baza buletinului de identitate.

Odată încheiată procedura de votare, rezultatele voturilor vor fi validate de Grupurile de lucru, iar proiectele selectate vor fi implementate începând cu 2 decembrie 2019. Proiectele trebuie finalizate cel târziu până pe 10 mai 2020. Toate proiectele vor fi sub supraveghere comună a unui grup de lucru special constituit în acest sens. Din acest grup vor face parte reprezentanții autorităților locale, autorii propunerilor selectate, organizațiile non-guvernamentale și funcționari publici.

La finalul proiectului, IDIS „Viitorul” va organiza o conferință națională unde va prezenta evaluarea și rezultatele primului ciclu de bugetare participativă.

Află mai multe pe www.bugetareparticipativa.viitorul.org/ialoveni și www.bugetareparticipativa.viitorul.org/budesti

Bugetare transparentă pentru implicarea eficientă a comunității din Ialoveni

Până sunt implicați cetățenii în elaborarea bugetului local, este util să fie clarificat modul în care se constituie un buget la nivelul unei localități, mai precis să fie explicate sursele directe de venit și modalitatea în care se transferă sumele defalcate din venituri la bugetul de stat pentru echilibrarea bugetelor locale. Așadar, veniturile la bugetul orașului Ialoveni în anul 2019 provin din două surse: veniturile proprii și transferurile de la bugetul de stat. Din 31,8 milioane lei pe care primăria orașului planifica să le încaseze în anul 2019, 20,8 milioane lei sunt transferuri de la bugetul de stat, restul fiind venituri proprii, se arată pe pagina Primăriei orașului Ialoveni – www.ialoveni.md.

Veniturile proprii ale Primăriei orașului Ialoveni se constituie din colectări ale impozitelor și alte taxe locale precum și din venituri de la efectuarea lucrărilor și prestarea serviciilor contra plată. Astfel, cele mai multe

venituri în acest sens provin de la impozitul pe venit al persoanelor fizice (4 milioane lei), impozitul pe bunurile imobiliare (2,2 milioane lei) și comercializarea mărfurilor și serviciilor de către instituțiile bugetare (2,1 milioane lei). Dependența mai înaltă a bugetului primăriei de transferurile de bugetul de stat reduce din puterea de decizie a autorității locale.

Pe partea de cheltuieli, categoria care consumă cea mai mare pondere din resurse este învățământul: peste 19 milioane lei – fonduri destinate pentru întreținerea celor 4 instituții de învățământ (trei grădinițe și Școala de arte). În același timp, pentru cultură, sport, tineret, culte și odihnă, Primăria Ialoveni a preconizat pentru anul 2019 cheltuii în sumă de 2 milioane lei. Pentru anul 2019, au mai fost planificate câteva proiecte de investiții. Aceste proiecte includ investiții în dezvoltarea drumurilor (2,8 mln lei) și modernizarea iluminatului public stradal (1 milion de lei).

Denumirea	Cod Economic	Suma, mii lei
I. Venituri, total	1	31801,3
Inclusiv transferuri de la bugetul de stat		20820,2
II. Cheltuieli, total	2+3	31803,3
inclusiv transferuri către bugetele UAT de nivelul întâi		20820,2
III. SOLD BUGETAR	1-(2+3)	-
IV. SURSELE DE FINANȚARE, total	4+5+6	-
inclusiv conform clasificăției economice (k3)		-
Împrumuturi recreditate între bugetul de stat și bugetele locale	561	-
Sold mijloace bănești la începutul perioadei	910	-
Sold mijloace bănești la sfârșitul perioadei	930	-

Resursele și cheltuielile bugetului local ale orașului Ialoveni în 2019 conform clasificăției funcționale și pe program

Denumirea	Suma, mii lei
Cheltuieli recurente, în total	31801.3
inclusiv cheltuieli de personal	17229.0
Investiții capitale, în total	-
Servicii de stat cu destinație generală	
Resurse, total	3900.0
Resurse generale	3852.0
Resurse colectate de autorități/instituții bugetare	48.0
Cheltuieli, total	3900.0
Exercitarea guvernării	3500.0
Gestionarea fondurilor de rezervă și de intervenție	400.0
Servicii în domeniul economiei	
Resurse, total	2834.6
Resurse generale	2834.6
Resurse colectate de autorități/instituții bugetare	
Cheltuieli, total	2834.6
Administrarea patrimoniului de stat	
Dezvoltarea drumurilor	2834.6
Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale	
Resurse, total	3500.00
Resurse generale	3496.00
Resurse colectate de autorități/instituții bugetare	4.0
Cheltuieli, total	3500.00
Dezvoltarea gospodăriei de locuințe și serviciilor comunale	2500.00
Iluminarea stradală	1000.0
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	
Resurse, total	2000.0
Resurse generale	1999.0
Resurse colectate de autorități/instituții bugetare	1.0
Cheltuieli, total	2000.0

Denumirea	Suma, mii lei
Dezvoltarea culturii	1670.0
Sport	165.0
Tineret	165.0
Învățământ	
Resurse, total	19566.7
Resurse generale	17462.7
Resurse colectate de autorități/instituții bugetare	2104.0
Cheltuieli, total	19566.7
Educație timpurie	15939.7
Educație extrașcolară	3627.0

La capitolul transparență, Primăria orașului Ialoveni se află pe poziția a șaptea în topul celor mai transparente autoritățile publice locale din Republica Moldova potrivit clasamentului de transparență a IDIS „Viitorul”, cu 54 de puncte din 100. În ce privește bugetarea, orașul Ialoveni a acumulat în 2018 75 de puncte din 100, ocupând ce-a de-a 10-a poziție la acest criteriu. Respectiv, proiectele de buget sunt supuse consultărilor publice, iar pe pe pagina web a Primăriei orașului Ialoveni sunt disponibile bugetele pentru cel puțin ultimii trei ani consecutivi. Cu toate acestea, autoritatea publică din Ialoveni mai are însă de lucru la publicarea rapoartelor cu privire la executarea bugetelor anuale.

Satul Budești

pe prima poziție în topul localităților cu cele mai transparente bugete

Satul Budești a acumulat în 2018 83 de puncte din 100, ocupând prima poziție la acest criteriu, alături de alte șase localități (Cahul, Cimișlia, Costești, Cricova, Zaim și Soroca). Respectiv, proiectele de buget sunt supuse consultărilor publice, iar pe pe pagina web a Primăriei satului Budești sunt disponibile bugetele pentru cel puțin ultimii trei ani consecutivi. De asemenea, autoritatea publică din satul Budești face publice toate rapoartele cu privire la executarea bugetelor anuale. La capitolul transparență, Primăria satului Budești se află pe poziția a 14-a în topul celor mai transparente autoritățile publice locale din Republica Moldova potrivit clasamentului de transparență a IDIS „Viitorul”, cu 40 de puncte din 100.

Bugetul satului Budești pentru anul 2019 la partea de venituri constituie 8,1 milioane lei, inclusiv transferuri cu destinație generală de la bugetul de stat în sumă

de 888,6 mii lei și transferuri cu destinație specială în sumă de 4,9 milioane lei, se arată pe pagina oficială a Primăriei satului Budești – www.budesti.md.

Cele mai multe venituri din bugetul local provin de la impozitul pe venit al persoanelor fizice (1 milion lei), impozitul pe bunurile imobile (430 mii lei) și încasări de la prestarea serviciilor cu plată (300 mii lei).

Pe partea de cheltuieli, categoria care consumă cea mai mare pondere din resurse este învățământul: peste 4,7 milioane lei. Iar pentru cultură, sport, tineret, culte și odihnă, Primăria satului Budești a preconizat pentru anul 2019 cheltuieli în sumă de 971 mii lei. Aceste cheltuieli sunt urmate de serviciile în domeniul economiei – 587 mii lei. Cele mai puține cheltuieli sunt prevăzute însă pentru asistența socială a persoanelor cu necesități speciale - 143,5 mii lei.

Sinteza indicatorilor generali și sursele de finanțare ale bugetului local

Denumirea	Cod Economic	Suma, mii lei
I. Venituri, total	100000	8093,6
Inclusiv transferuri de la bugetul de stat:	190000	5801,1
– transferuri cu destinație specială:	191211	4912,5
– transferuri cu destinație generală:	191231	888,6
II. Cheltuieli, total		8093,6
II.1. Cheltuieli, total	200000	5603,0
II.2. Cheltuieli, total	300000	2184,6
III. SOLD BUGETAR		0
IV. SURSELE DE FINANȚARE, total		306,0
Plata pentru locațiunea bunurilor patrimoniului public	142320	6,0
Încasări de la prestarea serviciilor cu plată	142310	300,0

Gestionarea fondurilor de rezervă și de intervecnție	0802	75,1
Grupa principală 04		
Resurse, total		586,6
Resurse generale	1	586,6
Resurse colectate de autorități/instituții bugetare		
Cheltuieli, total		586,6
Servicii în domeniul economiei		586,6
Grupa principală 06		
Resurse, total		302,5
Resurse generale	1	302,5
Resurse colectate de autorități/instituții bugetare		
Cheltuieli, total		302,5
Dezvoltarea gospodăriei de locuințe și serviciilor comunale	7502	302,5
Grupa principală 08		
Resurse, total		971,3
Resurse generale	1	970,3
Resurse colectate de autorități/instituții bugetare	2	

Cheltuieli, total		971,3
Dezvoltarea culturii	8502	851,3
Sport	8602	80,0
Tineret	8603	40,0
Grupa principală 09		
Resurse, total	1	4685,9
Resurse generale	2	4425,9
Resurse colectate de autorități/instituții bugetare		260,0
Cheltuieli, total		4685,9
Servicii generale în educație		
Educație timpurie	8802	3535,7
Educația extrașcolară și susținerea elevilor dotați	8814	1150,2
Grupa principală 10		
Resurse, total		143,5
Resurse generale	1	143,5
Resurse colectate de autorități/instituții bugetare	2	
Cheltuieli, total		143,5
Asistența socială a persoanelor cu necesități speciale	9010	143,5

Nina Costiuc:

primarul satului Budești

Comunitatea are nevoie de bugetarea participativă pentru a avea încredere în forțele proprii, pentru a decide și reprezenta interesele comune ale cetățenilor

Care este relația autorității publice locale din satul Budești cu comunitatea și cetățenii săi?

Administrația publică locală din satul Budești comunică cu cetățenii săi prin disponibilitatea și audiența cetățenilor la orice oră și în fiecare zi, când le este comod și necesar. La adresările cetățenilor se reacționează prompt cu soluții sau cu consultații necesare. Iar la pregătirea și desfășurarea diverselor activități culturale, educative sau sportive, administrația publică locală implică toate categoriile de populație: copii, adulți, agenții economici, conducători ai instituțiilor bugetare, dar și voluntari doritori de a se implica în viața publică a localității.

Pe parcursul anilor se atestă și un număr considerabil al petițiilor din partea cetățenilor. Astfel, în holul clădirii primăriei avem o boxă pentru propuneri, idei, dar și obiecții din partea cetățenilor. Toate aceste propuneri

sunt luate în considerare, iar cetățenii sunt informați pe pagina web a primăriei – www.budesti.md și pe rețelele de socializare. Un exemplu evident al relației sănătoase între comunitate și administrația publică locală este implicarea primăriei la conectarea fiecărei gospodării la rețeaua de apeduct construită recent, excluzând vizitele celor aproape o mie de beneficiari la SA „Apă-Canal Chișinău”. Astfel, locuitorii vin doar la primărie și noi le oferim tot suportul necesar, iar ulterior, specialiștii din cadrul primăriei depun la furnizorul de apă potabilă toate cererile din numele locuitorilor.

Administrația publică locală din satul Budești, prin atitudinea grijulie, cu responsabilitate și dând dovadă de fapte concrete creează și câștigă o relație bazată pe credibilitate și stimă reciprocă din partea cetățenilor și întregii comunități, îmbunătățind încrederea oamenilor în guvernarea locală.

Prin ce metode implică autoritatea locală cetățenii în procesul decizional și în treburile publice ale comunității?

Conform legislației în vigoare, administrația publică locală din satul Budești este conectată la Registrul electronic al actelor locale www.actelocale.md, ceea ce presupune ca toate documentele, notele informative și proiectele de decizii să fie incluse în ordinea de zi la ședințele Consiliului local și apoi publicate pe www.actelocale.md. Asemenea cerințe sunt și pentru dispozițiile primarului localității, lucru ce se respectă. În același timp, activitățile primăriei, dar și toată informația cu privire la bugetul localității, contractele de achiziții publice se publică pe site-ul localității și pagina de Facebook. Folosind aceste mecanisme, cetățenii sunt informați și motivați pentru a participa în procesul decizional și în viața comunității. Toate ședințele Consiliului local se transmit on-line, fiind publice, cetățenii având acces liber de participare. Anunțul despre ziua, data, locul și ordinea de zi este publicat pe rețelele de socializare și suplimentar sunt invitați cetățeni, de către primărie și consilieri, luând în considerare întrebările de pe ordinea de zi, care îi vizează și-i pot afecta.

Ce înseamnă bugetarea participativă pentru comunitatea Dvs.?

Bugetarea participativă este o oportunitate pentru administrația publică locală pentru a instrui cetățenii în completarea unor formulare și cereri de finanțare pentru realizarea unor proiecte sociale. Bugetarea participativă este și oportunitate pentru consilieri, deoarece acest lucru îi responsabilizează. Pentru prima dată am planificat bugetul local pentru anul 2020 cu resurse necesare de cel puțin 100 mii lei pentru procesul de bugetare participativă. Și proiectele depuse de cetățeni în acest an pentru bugetul civic care nu vor fi votate pentru a fi implementate, vor fi incluse în programul de dezvoltare a localității și se vor identifica resursele necesare pentru realizarea acestor priorități ale cetățenilor.

De care are nevoie comunitatea Dvs. de acest proces?

Pentru a lupta cu indiferența și pasivitatea cetățenilor în ce privește implicarea lor în viața comunității, a trezi interesul și motivația de a promova și a câștiga respect în fața celorlalți consăteni. Comunitatea din satul Budești are nevoie de procesul de bugetare participativă pentru a avea încredere în forțele proprii, pentru a de-

cide și reprezenta interesele comune ale cetățenilor din localitate.

Ce așteptări aveți față de bugetarea participativă în comunitatea din satul Budești?

Proiectele de bugetare participativă selectate vor fi implementate și vor fi un exemplu bun de urmat. Cetățenii care au depus aceste proiecte vor deveni mai motivați să identifice posibilități de a găsi soluții la mai multe necesități cu care se confruntă zi de zi.

Ce rol joacă bugetarea participativă pentru dialogul dintre autoritatea publică locală și cetățenii din satul Budești?

Acest proiect este strict necesar, fiind ca un instrument suplimentar la stabilirea priorităților pentru dezvoltarea comunitară cu bani puțini. Prin bugetare participativă crește încrederea că administrația locală consultă cetățenii și este aproape de necesitățile lor.

Ce propuneri de proiecte au prezentat cetățenii din Budești și ce domenii au vizat? Care idei ale cetățenilor credeți că merită a fi realizate în comunitate și de ce?

Locuitorii satului Budești s-au axat pe proiecte ce țin de amenajarea teritoriului, cultură, educație, sport, infrastructură și mediu. Fiecare idee de proiect este importantă și va fi luată în considerare de către primărie pentru implementarea ulterioară. Prioritar aș da preferință proiectelor de amenajare a terenurilor de joacă pentru copii, terenurilor de sport multifuncționale și crearea muzeului satului.

Cum credeți că va fi realizat proiectul câștigător și ce se va întâmpla mai departe?

Proiectul, în opinia mea, va fi implementat în termeni restrânși, luat la evidența contabilă și supravegheat video pentru a preveni vandalizarea bunurilor publice.

Ce recomandați autorităților care planifică să implementeze bugetarea participativă în localitatea lor?

Să accepte posibilitatea de a fi instruiți pentru a câștiga abilități de implicare a cetățenilor în viața comunității și a cunoaște modalități de a comunica cu societatea și de a îmbunătăți buna guvernare.

*Pentru conformitate
Ana-Maria Veverița*

Amenajarea unui teren pentru skateboard în centrul orașului Ialoveni, panouri solare pentru încărcarea gadgeturilor, terenuri de sport multifuncționale, tablă de șah în parc, amenajarea pe teritoriul Bibliotecii Publice „Spiridon Vangheli” a două foișoare cu acoperișul în forma cușmei lui Guguță, colectarea selectivă a deșeurilor, indicatoare solare sau amenajarea sensului giratoriu sunt doar câteva dintre ideile propuse de către locuitorii orașului Ialoveni care urmează să fie realizate cu ajutorul bugetului participativ.

Cetățenii orașului Ialoveni decid pentru orașul lor!

Proiectele au fost discutate pe 9 octombrie curent în cadrul unei întâlniri publice la Primăria orașului Ialoveni. Anterior, locuitorii din orașul Ialoveni s-au întâlnit pe 18 iunie pentru a afla ce înseamnă procesul de bugetare participativă și cum pot depune formularul cu descrierea propunerii de proiect.

„Tot mai popular în rândul tinerilor din orașul Ialoveni devine sportul activ și modul sănătos de viață. Unul dintre sporturile în vogă este skateboarding-ul. Astfel, vin cu propunerea amenajării unui teren de skateboard în centrul orașului, pe strada Basarabia. Aici există deja un teren de joacă pentru copii, care este amenajat de un agent economic, locul fiind amplasat lângă o zonă rezidențială cu mai multe blocuri. Astfel va fi creat un complex sportiv de activități pentru copii și adulți”, spune Cristina Lasco, locuitoare a orașului Ialoveni.

În același timp, o altă tânără din oraș, Cristina Țapeș, își dorește să trăiască într-un oraș smart, cu tehnologiile energo-eficiente. „În era tehnologiilor informaționale este foarte importantă crearea condițiilor necesare pentru utilizarea gadget-urilor oricând și oriunde. Și în opinia mea, instalarea a două panouri solare în cele mai populare parcuri - Sfatul Țării și Troița va permite ca

persoanele ce au activități în aer liber să-și poată încărca telefoanele sau dispozitivele electronice”.

Iar bibliotecara Raisa Planton visează la un spațiu amenajat pentru lectură pe teritoriul Bibliotecii Publice „Spiridon Vangheli”: „Odată cu progresul digital, biblioteca a devenit mai puțin atractivă pentru tineri, astfel este foarte important să ținem pasul cu cititorii noștri, creând un spațiu modern și plăcut pentru lectură în aer liber. Ideea constă în amenajarea a două foișoare cu acoperișul în forma Cușmei lui Guguță, în interiorul cărora vor fi instalate bănci și măsuțe unde cititorii vor putea lectura în liniște în aer liber”.

Proiectele de bugetare participativă depuse de locuitorii orașului Ialoveni sunt următoarele:

Infrastructură socială:

- **Amenajarea sensului giratoriu** situat în inima orașului Ialoveni, pe str. Alexandru cel Bun, cu instalarea a trei drapele: a orașului Ialoveni, a Republicii Moldova și a UE. Totodată, instalarea consolelor de iluminat va crea un aspect solemn și în același timp modern.

- **Colectarea selectivă a deșeurilor**, fapt ce va duce la educarea cetățenilor pentru sortarea deșeurilor menajere din urma lor, păstrarea și menținerea mediului înconjurător.

Amenajarea spațiilor publice (mobilier urban etc.):

- **Indicatoare solare**, care se încarcă pe baterii solare și reduc considerabil numărul de accidente rutiere în preajma trecerilor de pietoni, astfel încât atrag atenția șoferilor de la distanță.
- **Indicatoarele stradale și turistice** ar face orașul mai atractiv și accesibil pentru vizitatorii orașului.
- **Tablă de șah în parcul public „Sfatul Țării”** va crea un aspect frumos și va permite locuitorilor să-și petreacă timpul util și distractiv.
- **„Sub căciula lui Guguță”** constă în amenajarea, pe teritoriul Bibliotecii Publice „Spiridon Vangheli”, a două foșoare cu acoperișul în forma Cușmei lui Guguță în interiorul cărora vor fi instalate bănci și măsuțe unde cititorii vor putea lectura în liniște în aer liber.

Educație, tineret și sport (terenuri sportive în cartiere etc.):

- **Amenajarea unui teren pentru skateboard** în centrul orașului Ialoveni, pe strada Basarabia. Aici există deja un teren de joacă pentru copii, amplasat lângă o zonă rezidențială cu mai multe blocuri. Astfel, va fi creat un complex sportiv de activități pentru copii și adulți.

- **Teren sportiv multifuncțional pe strada Păcii**, pentru practicarea fotbalului, baschetului și voleiului.

Locuri și terenuri de joacă pentru copii:

- **Teren de joacă pe strada Ismail** pentru copiii din cele două blocuri locative noi. Spațiul va fi dotat cu tobogane, scrânciob și bănci pentru părinții care îi însoțesc.
- **Teren de joacă pe strada Mihai Viteazul** cu tobogan, două scrâncioburi și alte instalații pentru distracții.

Smart City (aplicații IT pentru servicii publice, energie regenerabilă etc.):

- **Instalarea a două panouri solare** în cele mai populare parcuri din orașul Ialoveni „Sfatul Țării” și „Troita” va permite ca persoanele ce au activități în aer liber să-și poată încărca unitățile electronice (telefon, tabletă, laptop etc.).
- **Iluminat stradal LED pe strada Mihai Viteazul.**
- **Instalarea panourilor de publicitate electronică** pentru informarea locuitorilor orașului Ialoveni privind activitatea autorităților publice locale, proiectele implementate și cele în derulare, iar la capitolul promovare, vorbim despre timpul gratuit acordat agenților economici nou creați pentru promovare.

Află informații suplimentare despre procesul de bugetare participativă în orașul Ialoveni pe www.bugetare-participativa.viitorul.org/ialoveni.

Locuitorii din Budești își transformă ideile în proiecte pentru comunitate!

14 proiecte de dezvoltare ale comunității din satul Budești, municipiul Chișinău au fost propuse de locuitori spre finanțare din bugetul participativ, pentru care va fi alocată suma de 10 000 euro. Printre proiectele propuse se numără deschiderea muzeului satului, construcția unui pod al securității, masă de tenis în parcul central, patru stații noi pentru călători și amenajarea terenurilor de joacă în cartierele rezidențiale ale localității. Ideile locuitorilor au fost discutate pe 12 octombrie curent în cadrul unei întâlniri publice, care a avut loc la Centrul pentru copii și tineret „Udo Jurgens” din Budești.

Anterior, pe 17 iunie, în incinta Bibliotecii publice din localitate a avut loc prima întâlnire publică cu participarea tuturor persoanelor interesate, pentru a informa și motiva cetățenii să identifice și să semnalizeze necesitățile comunității ca apoi să propună soluții de rezolvare a acestora sub forma proiectelor de bugetare participativă. La întâlnire a fost explicată modalitatea de depunere a proiectelor pentru dezvoltarea comunității și încadrarea lor în domeniile de competență ale primăriei.

Una din prioritățile comunității este instituirea unui muzeu al satului, iar Nina Proca consideră că acest lăcaș va scoate din animat personalitățile care au contribuit la istoria satului Budești, precum și materialele, obiectele legate de istoria localității: „Idea provine din dorința de a conserva și de a promova moștenirea culturală a localității pentru a perpetua generațiile viitoare. Instituirea unui muzeu este deosebit de necesară pentru a salva distrugerea și dispariția multor rămășițe istorice, documente de mare valoare pentru istoria satului. Din lipsa unui muzeu local aproape toate materialele descoperite au intrat în colecții private sau colecții din muzee naționale”.

Un alt proiect se referă la construcția unui pod al securității de care vor beneficia toți cei 5 mii de locuitori ai satului. „O prioritate ce ține de infrastructura socială este construcția unui podeț de legătură peste râulețul affluent al Râului Bălțata, care se scurge din râpa de la izvor. Podețul este strict necesar de restabilit, deoarece

trotuarul care se întrerupe pe malul râulețului creează incomodități celor 500 de elevi și ceilalți locuitori care sunt nevoiți să traverseze această porțiune, ceea ce creează nesiguranță și pune sub semn de întrebare securitatea la trafic. Proiectul ar costa 136 mii lei”, spune Maricica Proca.

În același timp, tinerii își doresc și locuri amenajate pentru practicarea sportului. „Tinerii nu dispun de un loc bine amenajat pentru a se antrena la volei și baschet. Propun construcția unui teren cu suprafață de 24x15m care se va întinde pe o suprafață de 360 m² și va fi acoperit cu un covor artificial. Construcția acestui teren de sport pentru volei și baschet aduce plus valoare pentru stimularea modului sănătos de viață în rândul tinerilor din localitate. Iar amplasarea acestui teren în apropierea terenului de mini-fotbal, va deveni și mai atractiv pentru tinerii din localitate. Costul aproximativ pentru proiect e de 140 mii lei”, menționează Igor Gatmanic.

Proiectele de bugetare participativă în satul Budești sunt următoarele:

Infrastructură socială:

- **Amenajarea a patru stații pentru călători**, în diferite sectoare a localității: pe strada centrală a localității și în sectorul locativ Budeștii Noi, 500m de la intersecția cu magistrala M5, spre localitatea Cruzești. La fel, vor fi amplasate două stații cu dimensiunile de 4/2m, înălțimea 2,5, la intrarea în sat de la stația

peco „Petrom”, vizavi de casele de locuit amplasate pe str. Chișinăului, 104 – 106, și a doua în sectorul locativ Budeștii Noi, 500 m de la intersecția cu magistrala M5, spre satul Cruzești.

- **Restaurarea fântânii din strada Ianovschi**, prin renovarea și amenajarea acoperișului.
- **Podul securității** ține de construcția unui podeț peste râulețul afluent al Râului Bălțata, care se scurge din râpa de la izvor. Acest podeț de legătură este strict necesar de restabilit pentru a asigura calea directă de acces pe trotuarul aferent drumului central L455, aferent podului existent din centrul localității.
- **Construcția a trei podețe pentru sectorul locativ „ARTAS”**: a unui podeț care ar asigura traversarea pâraiașului din preajmă, cu o lungime de 5m, care asigură traversarea reușită a trotuarului adiacent străzii centrale, altul cu lungime 4,3m, care, la fel face legătura dintre segmentele de trotuar, aferent străzii centrale – str. Chișinăului. Al treilea podeț de 1,5m care asigură stradela pietonală spre blocurile de pe strada Traian.

Cultură (street art, valorificarea patrimoniului cultural din localitate etc.):

- **Efecte de lumină pentru scenă, corturi vestiar și urne mobile la Căminul Cultural.**
- **Instituirea muzeului satului Budești.** Activitățile vor contribui la familiarizarea copiilor, localnicilor cu istoria localității, scoaterea din anonimat a persoanelor care au contribuit la dezvoltare, precum și materialele, obiectele legate de istoria localității.

Amenajarea și reabilitarea spațiilor verzi:

- **Amenajarea Parcului Golurilor** prin plantarea arborilor, reparația băncilor existente, procurarea și instalarea altor bănci și amenajarea unui teren pentru tineri.

- **Mobilier pentru Parcul central** prin asfaltarea unei cărărușe de 250 m lungime și 1.20 metri lățime, care va facilita accesul cărucioarelor, bicicletelor și trotinetelor; de asemenea în diferite condiții meteorologice va asigura posibilitatea de traversare și plimbările pe teritoriul parcului.

Locuri și terenuri de joacă pentru copii:

- **Teren de joacă pe strada Bălțata** prin instalarea a două leagăne, un complex de joacă cu tobogane, bănci și câteva coșuri de gunoi.
- **Tobogane pentru terenul de joacă din sectorul „Cleiman”** include instalarea unui balansoar clasic cu două scaune și dale de cauciuc, un balansoar cu arc elicoidal, un carusel cu 8 locuri, un leagăn cu două scaune, un complex de joacă cu două tobogane și dale de cauciuc pentru a asigura protecția copiilor.
- **Tobogane noi pentru grădinița „Viorel și Viorica”,** deoarece majoritatea toboganelor existente pe terenurile de joacă ale grădiniței sunt vechi, uzate, distruse de timp și chiar periculoase.

Educație, tineret și sport (terenuri sportive în cartiere etc.):

- **Masă de tenis în Parcul central** prin instalarea în parcul central din localitate a două mese de tenis făcute din beton.
- **Construcția unui teren de sport pentru volei și baschet** cu suprafață de 24x15m. Vor fi efectuate săpături pe perimetru și pregătit fundamentul pentru a construi carcasa de armatură și se va betona brâul. La final, acest spațiu de 360m va fi acoperit cu un covor artificial.

Mobilitate urbană:

- **Amenajarea unui loc de odihnă „La izvor”** prin asfaltarea unei cărărușe spre izvor de 50 de metri liniari pentru a asigura accesul nemijlocit la izvor în orice condiție meteorologică.
- **Amenajarea unei platforme de joacă și odihnă pentru copii și părinți** cu montarea a șase bănci cu șase coșuri pentru gunoi, a două scrâncioburi, a unui grătar, instalarea unui podeț peste râuleț pentru a asigura accesul elevilor spre școală și a cetățenilor spre școală primară și liceu și cealaltă parte a localității.

Mai multe informații despre procesul de bugetare participativă în satul Budești pe www.bugetareparticipativa.viitorul.org/budesti

IDIS „Viitorul” vine în ajutorul autorităților locale care vor să-și dezvolte comunitatea prin bugetarea participativă

Bugetarea participativă sau bugetul civic permite locuitorilor unei comunități să se implice în luarea deciziilor privind dezvoltarea localității lor. Primăria alocă o parte din bugetul anual, după care locuitorii vin cu propuneri și se discută despre ceea ce ar trebui îmbunătățit în anul viitor în localitate.

În cadrul formulării acestor propuneri, cetățenii, asistați de administrația localității, se întâlnesc la ședințe publice locale unde discută despre ceea ce vor să schimbe în localitatea lor și ce îmbunătățiri pot aduce. Apoi depun la primărie propunerile comune pentru a fi verificată fezabilitatea lor. Punctul culminant este votul popular pentru selectarea propunerilor cetățenilor care vor fi realizate de autoritățile locale.

Procesul de bugetare este unul complex și care necesită implicare și resurse. În acest sens, dacă doriți să realizați un buget participativ în comunitatea Dvs., dar nu știți cum, IDIS „Viitorul” vă poate oferi suport la următoarele etape:

Formularul de aplicare și documentele bugetării participative:

- Seminar introductiv privind bugetarea participativă pentru funcționarii și reprezentanții primăriei din localitatea Dvs.
- Sprijin grupului de lucru care va pregăti procesul de bugetare participativă.
- Finalizarea documentelor pentru procedura de aprobare de către Consiliul local.

Implicare publică:

- Prezentare introductivă privind bugetarea participativă pentru publicul larg.
- Instruirea funcționarilor, reprezentanților autorităților locale în comunicarea publică, pregătirea și desfășurarea ședințelor publice etc.
- Moderarea ședințelor publice, inclusiv procesarea rezultatelor acestora.
- Asigurarea selecției finale a priorităților pentru bugetul participativ (votare on-line, votarea pe suport de hârtie, asigurarea procesării rezultatelor).

Campania de informare și promovare:

- Identificarea și planificarea utilizării instrumentelor de comunicare adecvate de informare a publicului larg.
- Crearea paginii web specifice proiectului.
- Instruirea responsabililor de procesul bugetării participative privind administrarea paginii web.
- Utilizarea imaginilor grafice pentru crearea materialelor de comunicare (postere, fluturași).
- Feedback asupra textelor, comunicatelor de presă.
- Pregătirea și implementarea unei prezentări atractive și comprehensibile a procesului de bugetare participativă pentru public.

CALENDARUL BUGETĂRII PARTICIPATIVE

Activități	Perioada de implementare
Campania de informare cu privire la bugetarea participativă	01.05.2019 – 30.08.2018
Depunerea proiectelor	01.06.2019 – 30.08.2019
Prima întrunire publică (Analiza calitativă publică a unor proiecte. Întrebări și răspunsuri)	01.06.2019 – 30.06.2019
Analiza proiectelor (publicarea proiectelor, evaluarea fezabilității)	01.06.2019 – 30.09.2019
A doua întrunire publică (Prezentarea proiectelor finale. Pregătirea pentru vot. Modalități de votare a proiectelor eligibile)	01.10.2019 – 15.10.2019
Votarea proiectelor de bugetare participativă	21.10.2019 – 11.11.2019
Validarea voturilor de Grupul de Lucru	12.11.2019 – 22.11.2019
Anunțarea și afișarea rezultatelor finale	22.11.2019 – 29.11.2019
Implementarea proiectului	02.12.2019 – 10.05.2020

IDIS „Viitorul”

mun. Chișinău str. Iacob Hâncu 10/1
 Republica Moldova, MD-2005
 Telefon: (+373 22) 221 844
 Fax: (+373 22) 245 714
 Email: office@viitorul.org

Primăria orașului Ialoveni

or. Ialoveni, str. Alexandru cel Bun, 45
 Republica Moldova, MD-6801
 Telefon: (+373 268) 22 484
 Fax: (+373 268) 22 484
 Email: primaria.ial@mail.md

Primăria satului Budești

s. Budești, str. Chișinăului 131
 Republica Moldova, MD-4814
 Telefon: (+373 22) 418 004
 Fax: (+373 22) 418 001
 Email: budesti@gmail.com

